

Verzonden: 10 juni 2024

Zaak 2024-013

Datum uitspraak: 20 maart 2024

Uitspraak van het College van beroep voor de examens inzake het geding tussen:

appellant

en

de Commissie voor de examens van de Open Universiteit, gevestigd te Heerlen, verweerster.

1. Procesverloop

- 1.1 Bij beslissing van 3 januari 2024 heeft de Commissie voor de examens aan appellant medegedeeld dat hij niet in voldoende mate heeft voldaan aan de eisen die worden gesteld aan het tentamen van de cursus RB3412, Inleiding recht: kern van het recht. Het door appellant behaalde resultaat was een 4,0.
- 1.2 Verweerster en appellant zijn niet gekomen tot een minnelijke schikking, naar aanleiding waarvan appellant per brief van 7 februari 2024 heeft aangegeven zijn beroep te willen doorzetten, waarna verweerster een verweerschrift heeft ingediend.
- 1.3 Het College heeft de zaak ter zitting behandeld op 20 maart 2024, waar namens verweerster mevrouw mr. M.F.R.H. Ruijschop, ambtelijk secretaris van de Commissie voor de examens, digitaal heeft deelgenomen aan de hoorzitting. Appellant heeft tevens digitaal deelgenomen aan de hoorzitting. De examinerator was niet in de gelegenheid om de zitting bij te wonen en heeft schriftelijk verweer gevoerd.

2. Overwegingen

Het beroep van appellant

- 2.1 Appellant is het niet eens met de beslissing van 3 januari 2024 en is van mening dat hem een hoger cijfer toekomt. In algemene zin voert hij aan dat de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (WHW), de Onderwijs- en Examenregeling (OER), het Examenreglement en de Gedragscode buitenlandse taal 2018 van de Open Universiteit zich verzetten tegen het gebruik van buitenlandse talen in het tentamen. Het tentamen van 21 december 2023 bevat volgens appellant een zevental vragen die gelet hierop niet gesteld hadden mogen worden. Hij benadrukt dat ook niet is gebleken dat de examinerator toestemming heeft gevraagd aan de Commissie voor de examens voor het gebruik van buitenlandse talen, noch dat toestemming werd verleend. Volgens appellant bestaat dus geen enkele grond voor het gebruik van de Engelse taal en de Latijnse taal in het tentamen. Met betrekking tot de talen die worden gebruikt, voert hij aan dat hij de Engelse taal niet voldoende machtig is om de vraagstelling en/of de antwoordmogelijkheden te begrijpen zonder dat van hem een onevenredige inspanning wordt verlangd. Met betrekking tot de Latijnse taal voert appellant aan dat hij deze taal geheel niet machtig is. Appellant heeft per betwiste vraag duidelijk gemaakt dat de vraagstellingen en/of de antwoordmogelijkheden anderstalige woorden of begrippen bevatten, of zelfs hele (anderstalige) passages bevatten. Volgens appellant is geenszins sprake van verbasteringen of afgeleiden die in de Nederlandse taal ook

geaccepteerd worden. Ook betoogt hij dat het gebruik van buitenlandse talen niet nodig is omdat in het studiemateriaal telkens (ook) een vertaling wordt gegeven van de Engelstalige passages en de Latijnse begrippen, hetgeen volgens appellant ook door de examinerator wordt bevestigd.

- 2.2 Appellant heeft een opsomming geboden van de vragen waar hij het niet eens is en om welke reden:
- 2.2.1 Met betrekking tot vraag 8 heeft appellant duidelijk gemaakt dat de antwoordmogelijkheden Latijnse woorden en/of begrippen bevatten.
 - 2.2.2 Appellant heeft met betrekking tot vraag 14 duidelijk gemaakt dat de vraagstelling een Engelstalige passage bevat.
 - 2.2.3 Appellant heeft met betrekking tot vraag 23 duidelijk gemaakt dat hoewel de vraag in het Nederlands wordt gesteld, er wordt gevraagd naar de betekenis van een Amerikaans gezegde.
 - 2.2.4 Appellant heeft met betrekking tot vraag 31 duidelijk gemaakt dat de vraagstelling een Engelstalig citaat bevat van meerdere regels.
 - 2.2.5 Appellant heeft met betrekking tot vraag 32 duidelijk gemaakt dat wordt gevraagd naar de betekenis van een Engelstalig begrip. Dit begrip komt tevens terug in de antwoordmogelijkheden.
 - 2.2.6 Appellant heeft met betrekking tot vraag 36 duidelijk gemaakt dat de vraagstelling Engelstalige (juridische) begrippen bevat.
 - 2.2.7 Appellant heeft met betrekking tot vraag 40 duidelijk gemaakt dat de vraagstelling een Engelstalig citaat bevat van meerdere regels.
- 2.3 Ten slotte betoogt appellant dat de inhoud van de vraagstellingen en/of de antwoordmogelijkheden er niet toe doen, omdat volgens hem vaststaat dat geen toestemming aan de Commissie voor de examens werd gevraagd voor het gebruik van andere talen in het tentamen. Dit is voldoende om aan te nemen dat de examinerator heeft gehandeld in strijd met de regelgeving en dat de vragen als zodanig niet gesteld hadden mogen worden.

Het standpunt van de examinerator

- 2.4 De examinerator stelt in zijn schriftelijke reactie dat onderscheid gemaakt moet worden tussen twee situaties:
- a. [het gebruik van] technisch-juridische terminologie die gangbaar is in de Nederlandse rechtspraktijk;
 - b. [en het gebruik van] citaten uit Engelstalige rechtsgeleerde publicaties.
- 2.5 Ten aanzien van het gebruik van technisch-juridische terminologie is de examinerator van mening dat woorden uit de Engelse, Franse en Latijnse taal een vast onderdeel zijn van het juridische spraakgebruik en hij geeft daarbij enkele voorbeelden. Volgens de examinerator moeten studenten die een opleiding Nederlands recht volgen vertrouwd zijn met dergelijke termen omdat zij zich anders de juridische taal niet volledig eigen hebben gemaakt. De examinerator merkt ook op dat deze niet-Nederlandse technische termen in het handboek stevast vertaald worden, waardoor studenten de betekenis (*van deze leenwoorden*) uit hun hoofd kunnen leren. Volgens de examinerator is het voor studenten ook geen verrassing dat technische terminologie getentamineerd wordt omdat ook in oefentoetsen gevraagd wordt naar technische terminologie.
- 2.6 Ten aanzien van het gebruik van citaten is de examinerator van mening dat de weergave van Engelstalige citaten van Engelstalige rechtsgeleerde auteurs in het handboek waardevol is. Van studenten in een academische opleiding mag worden verwacht dat zij de Engelse taal in enigerlei mate beheersen omdat een deel van het in Nederland geldende recht niet zonder kennis van de Engelse taal toegankelijk is (denk bijvoorbeeld aan een groot deel van de rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens). Daarom hebben (bijna) alle juridische bacheloropleidingen in Nederland een vak in het curriculum dat Engelstalig is (handboek, colleges, soms zelfs tentamens). Daarbij komt dat de citaten in het handboek stevast in het Nederlands worden ingeleid en uitgeleid en de Engelse taal dus géén zelfstandig deel van het handboek is. Volgens de examinerator worden zowel de strekking als de ratio van de citaten

altijd in het Nederlands weergegeven. Ten slotte worden studenten erop voorbereid dat citaten kunnen worden weergegeven in tentamenvragen.

Het standpunt van verweerster

- 2.7 Verweerster betoogt in algemene zin dat de vragen en opgaven van het tentamen de tevoren bekendgemaakte tentamenstof niet te buiten gaan. Conform het tentamenprofiel worden de vragen bij het tentamen Inleiding recht: kern van het recht RB3412 in het Nederlands gesteld en dient in het Nederlands geantwoord te worden waardoor volgens verweerster geen sprake is van afwijking van het Examenreglement.
- 2.8 Ten slotte betoogt verweerster dat studenten tijdens het tentamen gebruik kunnen maken van een (digitaal) woordenboek. Appellant was volgens verweerster in de gelegenheid om tijdens het tentamen Engelstalige woorden op te zoeken. Of hij ook de mogelijkheid had om Latijnse woorden en/of begrippen op te zoeken weet verweerster niet.

Het oordeel van het College

- 2.9 Het College stelt voorop dat de taken en bevoegdheden van het College niet strekken tot het opnieuw beoordelen van de beslissing van verweerster. Het College toetst of de beslissing voldoende zorgvuldig tot stand is gekomen en of deze voldoende is onderbouwd. Dit brengt met zich dat de beslissing van verweerster slechts voor vernietiging in aanmerking komt als deze in strijd is met enige regel van geschreven of ongeschreven recht.
- 2.10 Alvorens het College toekomt aan een inhoudelijke toetsing dient – gelet op het feit dat appellant inmiddels een herkansing heeft afgelegd en hij daarbij het cijfer 5,9 heeft behaald – de ontvankelijkheid van het beroepsschrift te worden beoordeeld. Het College heeft in dit verband en gelet op hetgeen appellant en verweerster hebben aangevoerd met betrekking tot de ontvankelijkheid van het beroep en de onduidelijkheid die hierover bestond, laten berekenen welk cijfer appellant toekomt indien hij door het College volledig in het gelijk zou worden gesteld. Het College concludeert dat appellant het cijfer 6,0 zou kunnen behalen middels dit beroep. Dit cijfer zou dan hoger zijn dan het reeds behaalde resultaat, waardoor de ontvankelijkheid van het beroep kan worden aangenomen. Het College overweegt dat in algemene zin de ontvankelijkheid van een beroep wordt aangenomen wanneer een hoger cijfer kan worden behaald, hoe klein het verschil ook is.
- 2.11 Het College is toetsend binnen de hierboven aangegeven grenzen, op grond van de gedingstukken en het verhandelde ter zitting en op grond van de door verweerster verstrekte onderbouwing, van oordeel dat de beslissing van verweerster in rechte standhoudt. Dat oordeel berust op de volgende overwegingen.
- 2.12 Het College stelt vast dat de Open Universiteit op haar website vermeldt dat studenten van de Open Universiteit tijdens hun bacheloropleiding werken aan hun juridische en schriftelijke taalbeheersing (https://www.ou.nl/-/bnr-2023-2024_bachelor-rechtsgeleerdheid). Het College overweegt dat gelet op de rechtspraktijk met juridische taalbeheersing mede wordt bedoeld de beheersing van Latijnse begrippen. Het Nederlandse juridisch taalgebruik bevat tal van Latijnse leenwoorden en het gebruik van Latijnse termen voor rechtsbeginselen is onderdeel van de rechtspraktijk. Het College acht het dan ook niet onredelijk dat studenten tijdens hun studie in aanraking komen met Latijnse termen voor rechtsbeginselen en vindt dat van hen mag worden verwacht dat zij deze termen kennen.
- 2.13 Het College stelt vast dat in de studiegids Bachelor Rechtsgeleerdheid 2023-2024 wordt beschreven dat het cursusmateriaal grotendeels bestaat uit Nederlandstalige teksten en dat tentamens veelal worden afgenomen in de Nederlandse taal. Wel wordt volgens de studiegids in toenemende mate gebruikgemaakt van Engelstalig cursusmateriaal met als reden dat bepaalde vakgebieden voornamelijk Engelstalig zijn of dat het cursusonderwerp een internationale oriëntatie heeft. Internationale oriëntatie mag volgens het College ruim worden opgevat en kan al verwijzen naar een relevante publicatie in een Engelstalig boek of bijvoorbeeld een

Engelstalig citaat. Het College begrijpt dat enkele bachelorcursussen volledig in het Engels zijn en dat het aandeel Engels aanmerkelijk groter is in de masteropleiding. Op deze manier ontwikkelen studenten zich volgens de studiegids tot academici die in staat zijn te participeren in nationaal en internationaal wetenschappelijk onderwijs en onderzoek.

2.14 Verder stelt het College vast dat de Uitvoeringsregeling bij de Onderwijs- en examenregeling 2023-2024 van de Faculteit Rechtswetenschappen en behorende bij de wo-bacheloropleiding Rechtsgeleerdheid 2023-2024 bepaalt dat de voertaal van de opleiding en de cursussen Nederlands is (met uitzondering van International Law: de voertaal in deze cursus is Engels), maar dat Engelstalig materiaal wel onderdeel kan uitmaken van de cursus. Dat Engelstalig materiaal onderdeel kan uitmaken van de cursus, betekent volgens het College nog niet dat wordt afgeweken van de bepaling in de OER die stelt dat het onderwijs en de examens worden afgenomen in de Nederlandse taal. Het tentamen van de cursus RB3412 is afgenomen in het Nederlands en bevat slechts voor een deel anderstalige termen die gangbaar zijn in de juridische Nederlandse taal en anderstalige teksten in de vorm van titels van juridische werken of in de vorm van citaten. Ook merkt het College in dit verband op dat in de eindtermen van de Bachelor Rechtsgeleerdheid wordt gesteld dat studenten in staat dienen te zijn om Engelstalige juridische teksten te lezen en begrijpen.

2.15 Het College overweegt dat appellant op basis van het bovenstaande had mogen begrijpen dat het gebruik van Latijnse termen en Engelse citaten in cursussen die onderdeel zijn van de bachelor Nederlands recht niet ongebruikelijk is en dat het gebruik ervan in lijn is met de Uitvoeringsregeling bij de Onderwijs- en examenregeling 2023-2024. Het College betreft daarbij dat de Latijnse termen en Engelse begrippen en/of citaten onderdeel zijn van het studiemateriaal en appellant deze had kunnen bestuderen. Het College begrijpt dat ook de oefententamens studenten voorbereiden op het gebruik van Latijnse termen en Engelse begrippen en/of citaten in tentamens.

2.16 Het College overweegt met betrekking tot bepalingen in de WHW, de OER, het Examenreglement en de Gedragscode buitenlandse taal 2018 van de Open Universiteit waar appellant naar verwijst dat deze bepalingen niet zo streng gelezen moeten worden, dat het gebruik van anderstalige teksten uitgesloten wordt, zoals ook onder 2.14 al aangegeven. Het College overweegt dat taal dynamisch is en dat sprake is van een internationaliserende maatschappij en arbeidsmarkt. Een strenge interpretatie van de bepalingen zou een onterechte beperking opleveren. Met betrekking tot de diverse bepalingen die appellant aanvoert overweegt het College het volgende:

2.16.1 Het College overweegt dat de bepalingen in de WHW stellen dat het onderwijs en de examens worden afgenomen in het Nederlands tenzij anders is bepaald en dat onderwijsinstellingen de Nederlandse uitdrukingsvaardigheid dienen te bevorderen. Volgens een zuiver taalkundige of grammaticale interpretatie van het artikel 7.2 van de WHW moet het onderwijs in het Nederlands worden aangeboden (voertaal), daarbij kan volgens het College gedacht worden aan studiemateriaal, colleges en bijvoorbeeld oefententamens. Ook moeten examens worden afgenomen in het Nederlands volgens de bepaling. De strekking van het artikel moet volgens het College echter niet zo begrepen worden dat in het onderwijs en/of in een tentamen geen anderstalige citaten en/of juridische begrippen aan bod mogen komen. Ook artikel 1.3 van de WHW brengt volgens het College niet met zich mee dat anderstalige citaten en/of juridische begrippen niet aan bod mogen komen.

2.16.2 Het College overweegt dat de bepalingen in het Examenreglement stellen dat tentamens in het Nederlands worden afgenomen, tenzij anders bepaald. Voor het gebruik van de Engelse taal in tentamens dient toestemming te worden verkregen van de Commissie voor de examens. De strekking van de relevante bepalingen moeten volgens het College echter niet zo begrepen worden dat in een tentamen geen anderstalige citaten en/of juridische begrippen aan bod mogen komen. Naar het oordeel van het College heeft 'het gebruik van de Engelse taal' betrekking op het afnemen van tentamens in zijn geheel.

- 2.16.3 Het College overweegt dat de bepalingen in de OER stellen dat het onderwijs wordt gegeven en de examens worden afgenomen in het Nederlands, tenzij anders is bepaald. De strekking van de relevante bepalingen moeten volgens het College echter niet zo begrepen worden dat in een tentamen geen anderstalige citaten en/of anderstalige (juridische) begrippen aan bod mogen komen.
- 2.16.4 Het College overweegt dat de gedragscode richtlijnen geeft voor het gebruik van de Nederlandse taal of een andere taal in het onderwijs en in wetenschappelijk onderzoek. In de gedragscode wordt aansluiting gezocht bij de bepalingen in de WHW, de OER en het Examenreglement. De strekking van de relevante bepalingen moeten volgens het College echter niet zo begrepen worden dat in een tentamen geen anderstalige citaten en/of anderstalige (juridische) begrippen aan bod mogen komen.
- 2.17 Het College overweegt dat de Engelstalige teksten en/of citaten en de Latijnse begrippen onderdeel uitmaakten van het studiemateriaal en de oefententamens. Appellant had dus op de hoogte kunnen zijn van de betekenis en het gebruik ervan. Ook beschikte appellant tijdens het tentamen over een digitaal woordenboek hetgeen hem in de gelegenheid stelde Engelse woorden die hij niet begreep op te zoeken.
- 2.18 Ten slotte overweegt het College dat voor zover het niet vragen en verkrijgen van toestemming van de Commissie voor de examens voor het gebruik van Engelse teksten en Latijnse begrippen toch als vormfout gezien zou moeten worden, het College deze vormfout passeerbaar acht. Het College acht daartoe relevant dat niet is gebleken dat voor het gebruik van dergelijke Engelse teksten en Latijnse begrippen geen toestemming zou worden verleend en dat toestemming, gezien al hetgeen hiervoor is overwogen, volledig in de lijn der verwachting ligt.

Conclusie

- 2.19 Het bovenstaande leidt tot de conclusie dat het beroep ongegrond is. Appellant krijgt geen gelijk en de beoordeling van het tentamen blijft in stand.

3. Beslissing

Het College

Rechtsdoende:

verklaart het beroep ongegrond.

Deze uitspraak is gedaan door mr. A. Snijders, voorzitter, en dr. R. van Bree, dr. O. Firssova, dr. T.S.E. Laros en E.M.C. Stein, leden, in tegenwoordigheid van S.E.M. van der Westen als secretaris

w.g. de secretaris,

w.g. de voorzitter,

S.E.M. van der Westen LLB

mr. A. Snijders

voor eensluidend afschrift,

S.E.M. van der Westen LLB

Als u het niet eens bent met dit besluit van het College van beroep voor de examens, kunt u binnen 6 weken na de verzenddatum van dit besluit beroep instellen bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (ABRvS), Postbus 20019, 2500 EA Den Haag of via het [webformulier](https://www.raadvanstate.nl/webformulier). Alle informatie daarover vindt u op de website www.raadvanstate.nl/studentenzaken/.